

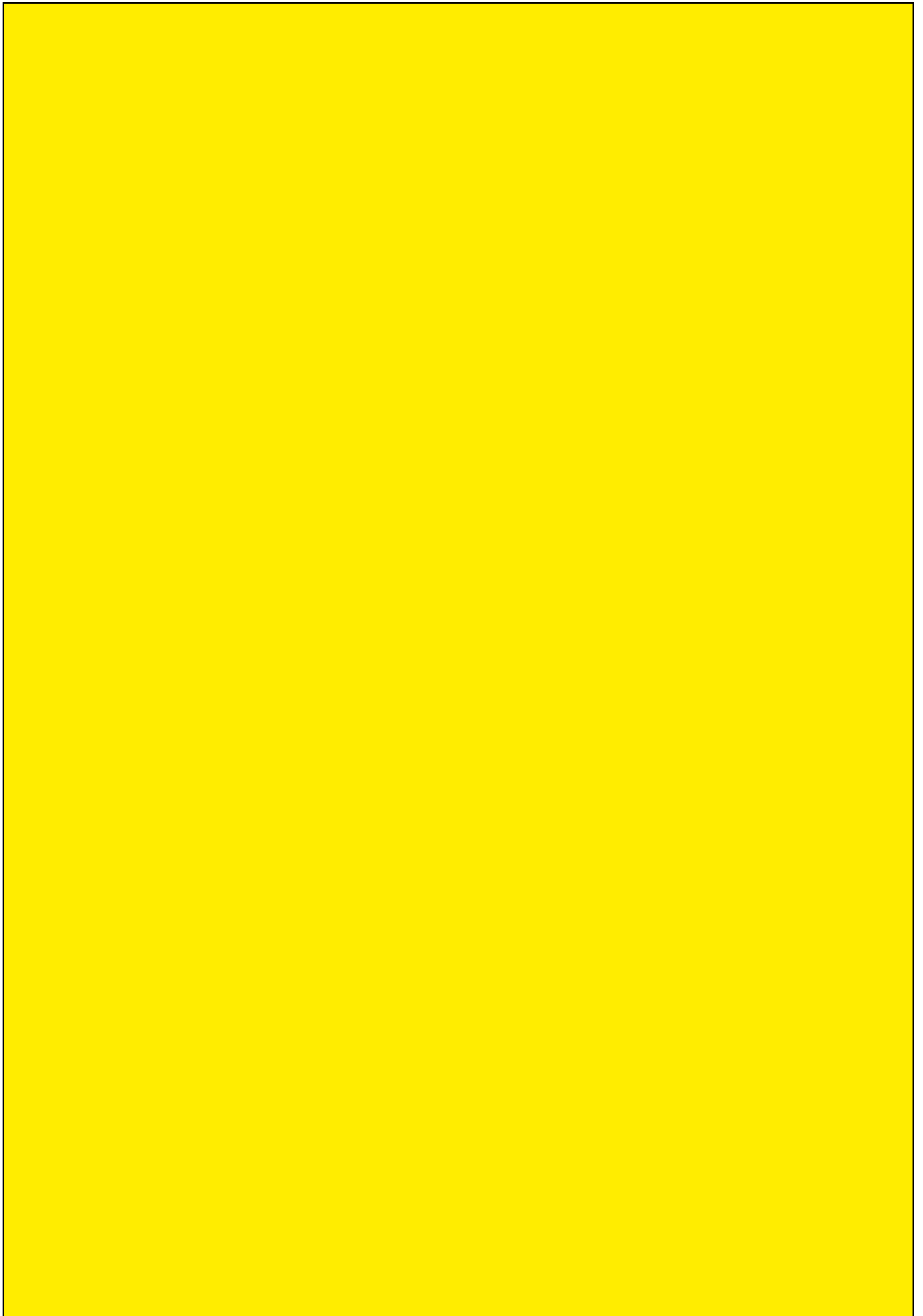
POLITIET
POLITIDIREKTORATET

Revidert* Årsrapport Arrestforhold 2019

*Oppdatert med korrekte tall fra KDI

Foto: Politiet

INNHOLDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	4
1. ARRESTFORHOLD OG OVERSITTERE	5
2. MINDREÅRIGE SOM POLITIET HAR REAGERT OVERFOR I 2019	8
2.1 Totaloversikt fordelt på politidistrikt	8
2.2 Mindreårige fremstilt for vaktsjef—IKKE satt på celle	10
2.3 Mindreårige fremstilt for vaktsjef— satt på celle	11
2.4 Mindreårige ikke fremstilt for vaktsjef	18
3. LØSLATELSER GRUNNET MANGLENDE VARETEKTSPLASS I FENGSEL	20
4. ARRESTANTER OVERFØRT TIL KRIMINALOMSORGEN	21

SAMMENDRAG

Marginal økning i antall arrestasjoner

Det ble foretatt 33 848 arrestasjoner i Norge i 2019¹. Dette er en marginal økning fra 2018 på 3%. Siste fem år har antall arrestasjoner blitt redusert med 33 %. I totalt 486 av tilfellene hvor en person ble tatt med til politiarrest² satt arrestanten³ mer en 48 timer i arrest. 317 av disse satt maksimalt 1 døgn over 48-timers fristen.

Mindreårige og politiet i 2019

I 2019 har politiet registrert 278 forhold hvor mindreårige ble satt på celle, 248 av disse forholdene var i Oslo politidistrikt. Øvrige distrikter hadde til sammen 30 innsettelse i celle. Det er registrert 540 mindreårige som ble fremstilt for arrest, men ikke plassert på celle. Fra juni 2019 ble det også mulig i arrestjournalen i PO å registrere

innbringelser av mindreårige etter politiloven §§ 8, 9 og 12 hvor den mindreårige ikke fremstilles for arresten, men kjøres til annet lokale hos politiet. Det ble registrert 134 slike forhold i 2019.

Løslatelser og overføring til Kriminalomsorgen

Oslo politidistrikt har hatt 18 tilfeller i 2019 der innsatte ble løslatt fra politiarresten fordi det ikke var varetektsplass tilgjengelig. Det er ikke meldt om slike løslatelser fra de andre politidistriktene. Totalt 3 023 arrestanter ble overført til kriminalomsorgen i 2019.

1. Alle data er hentet fra INK-sys (Oslo politidistrikt) og PAL PO (resterende 11 politidistrikt)
2. Politiarrest er stedet hvor de som pågripes eller innbringes, og låses inn i rom (celle, glattcelle, ventecelle, og andre låsbare rom) frem til de løslates eller overføres til ordinært fengsel.
3. Arrestant er en som er innsatt i politiarrest.

Foto: Oslo politidistrikt

1. ARRESTFORHOLD OG OVERSITTERE

I dette kapittelet gir Politidirektoratet en samlet oversikt over antall arrestforhold og oversittere i 2019.

Frihetsberøvelse ved innsettelse i politiarrest benyttes for å hindre bevisforspillelse i straffesak, hindre gjentakelse av straffbare handlinger, ta vare på personer som ikke kan ta vare på seg selv på grunn av beruselse eller sykdom, eller som forstyrrer den alminnelige ro og orden. I tillegg benyttes politiarrestene i forbindelse med utlendingssaker.

Hjemmelsgrunnlag og andre føringer for politiets arrester er :

- ♦ Lov om politiet (politiloven) regulerer innbringelse til politiarrest, jf. politiloven §§ 8, 9 og 12
- ♦ Lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) regulerer pågrepelse i straffeprosessloven § 171. I den grad politiets arrester benyttes i utlendingssaker, reguleres fengsling og pågrepelse i lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her, jf utlendingsloven § 106.
- ♦ Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruksen) kapittel 9, forskrift om bruk av politiarrest (arrestforskriften) og instruks for bruk av politiets arrester (arrestinstruksen) gir nærmere regler om bruken av og forholdene i politiarrest
- ♦ Forskrift om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterforskriften), kapittel 54 om arrestjournal og opptak av lyd og bilde i politiarrest
- ♦ Instruks arrestjournal
- ♦ Instruks lyd og bilde i arrest
- ♦ Helsetjenestens og politiets ansvar for psykisk syke – oppgaver og samarbeid, felles rundskriv utarbeidet av Helsedirektoratet og Politidirektoratet

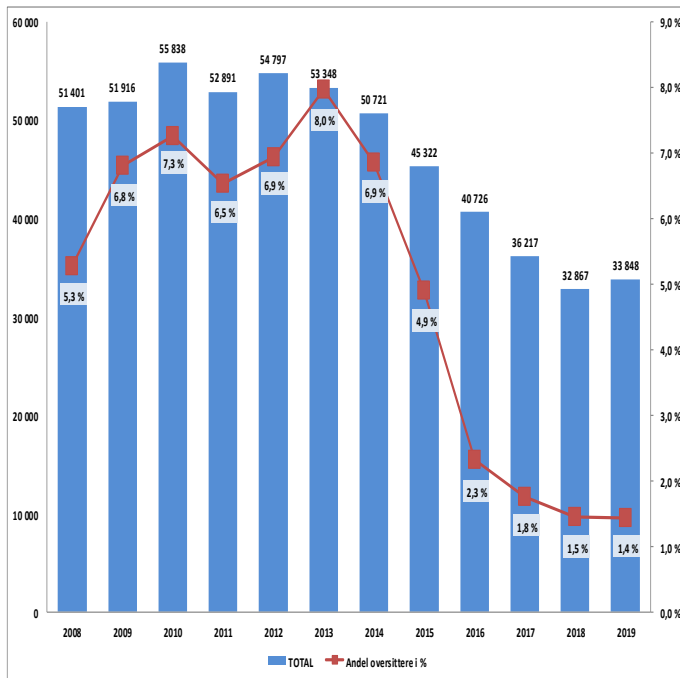
Som tabell 1 (nedenfor) viser ble det foretatt 33 848 arrestasjoner i Norge i 2019. Dette er en marginal økning fra 2018 på 3%.

Tabell 1: Antall arrestforhold og oversittere 2019—fordelt på hjemmelsgrunnlag og politi-distrikt

Politidistrikt	Totale arrestforhold	Antall arrestforhold varetekt politi/retten	Over-sittere varetekt politi/retten	Andel over-sittere varetekt politi/retten	Antall arrestforhold utlendings-loven	Over-sittere utlendings-loven	Andel over-sittere utlendings-loven	Arrestforhold andre
201 Oslo	7 670	4 931	215	4,4 %	557	19	3,4 %	1 504
202 Øst	4 104	2 261	34	1,5 %	333	1	0,3 %	1 510
203 Innlandet	1 075	626	10	1,6 %	74	0	0,0 %	375
204 Sør-Øst	4 144	2 353	13	0,6 %	134	0	0,0 %	1 578
205 Agder	2 506	1 648	21	1,3 %	36	1	2,8 %	822
206 Sør-Vest	3 262	1 550	24	1,5 %	227	15	6,6 %	1 485
207 Vest	3 106	1 529	63	4,1 %	138	5	3,6 %	1 439
208 Møre og Romsdal	1 157	639	11	1,7 %	22	1	4,5 %	496
209 Trøndelag	3 708	1 713	12	0,7 %	48	7	14,6 %	1 947
210 Nordland	1 462	1 027	7	0,7 %	34	0	0,0 %	401
211 Troms	1 126	514	9	1,8 %	24	3	12,5 %	588
212 Finnmark	528	364	17	4,7 %	4	0	0,0 %	160
Totalt 2019	33 848	19 155	436	2,3 %	1 631	52	3,2 %	12 305

Siste fem år har man sett en kraftig reduksjon i antall arrestasjoner fra 50 721 i 2014 til nesten 33 848 i 2019 (se Figur 1, nedenfor). Dette er en reduksjon på 33 %.

Figur 1: Antall arrestforhold 2008—2019. Andel oversittere i %

Figur 1 viser videre at andelen oversittere har falt markert de siste årene, fra 8% i toppåret (2013) til 2,3% i 2016. Andelen oversittere har fortsatt å falle noe de siste tre årene, men ser ut til å stabilisere seg rundt 1,5%. Det er flere årsaker til at man ikke kan forvente en ytterligere reduksjon i andelen oversittere. Ledig fengselskapasitet kan være langt unna, og det anses da ikke alltid hensiktsmessig å frakte arrestanten til fengselet for så å hente vedkommende igjen dagen etter for fremstilling for retten. Noen ganger gjør transporttiden at man ikke rekker frem til fengselet innen åpningstiden, og bemanning i fengslene kan noen ganger føre til at de ikke kan ta imot alle arrestanter som har fått kjennelse, selv om de har ledig plass. Sakens karakter kan også endres i løpet av oppholdet i arrest, slik at arrestanter man i utgangspunktet regnet med å løslate likevel skal fengsles. Det kan da bli vanskelig å rekke 48-timers fristen.

Som tabell 2 (nedenfor) viser sitter 65% av oversitterne maksimalt et døgn over (317 av 486 oversittere). Av disse sitter ca. en tredjedel maksimalt to timer over. Ingen har i 2019 sittet mer enn 2 døgn over.

Tabell 2: Antall oversittere 2019—fordelt etter antall påbegynte døgn over 48 timer.

Antall døgn over 48 timer	Antall oversittere
1 døgn over (48,01—72,00 t)	317
2 døgn over (72,01 - 96,00t)	14
3 døgn over (96,01 - 120,00t)	0
4 døgn over (120,01 - 144,00t)	0
5 døgn og mer over (144,01t ->)	0
Totalt	486

I det påfølgende presenteres tall på hvor mange mindreårige politiet har reagert overfor i 2019.

2. MINDREÅRIGE SOM POLITIET HAR REAGERT OVERFOR I 2019

Politiet møter mange mindreårige hver dag i forebyggende sammenhenger, og ute på patrulje. Tallene som presenteres i dette kapittelet refererer seg til tilfeller hvor politiet har tatt mindreårige med seg til politistasjon eller fremstilt mindreårige for vaktstjef i arresten. De aller fleste av disse har ikke sittet på celle, men på et kontor, et avhørsrom, en gang eller lignende, mens de har ventet på å bli hentet av for eksempel foreldre/foresatte eller barnevernet.

Det er viktig å poengtere at tabellene i dette kapitlet viser antall forhold, ikke antall unike individer⁴.

2.1 Totaloversikt fordelt på politidistrikt

Som vist i tabell 3 (neste side) har politiet fremstilt mindreårige for arrest i totalt 818 forhold i 2019. Av disse var 540 forhold hvor den mindreårige ble

tatt med til politistasjon, men *ikke* satt på celle. Kapittel 2.2 gir en kort beskrivelse av disse forholdene.

I 278 hendelser ble den mindreårige satt i arrest på celle. Kapittel 2.3 gir en mer detaljert beskrivelse av disse forholdene, og de tiltak som blir gjennomført for å gjøre oppholdet i arrest så lite belastende som mulig.

Årsrapporten for 2019 er endret i forhold til tidligere ved at det fra juni 2019 er mulig å ta ut statistikk på antall barn som ble innbrakt, men ikke var fremstilt for vaktstjef⁵. Kapittel 2.4 gir en kort beskrivelse av disse forholdene.

4. Pga. tekniske utfordringer med tallgrunnlaget i PAL PO presenteres bare tall fra 2019

5. Oslo politidistrikt hadde per 31.12.2019 ikke mulighet til å ta ut tall på barn ikke fremstilt for arrest i sitt system INK.

Tabell 3: Mindreårige fremstilt for arrest 2019— fordelt på politidistrikt

	Antall fremstilt for vaksjef		Totalt
	IKKE satt på celle	På celle	
201 Oslo politidistrikt	72	248	320
202 Øst politidistrikt	61	2	63
203 Innlandet politidistrikt	7	1	8
204 Sør-Øst politidistrikt	42	5	47
205 Agder politidistrikt	24	4	28
206 Sør-Vest politidistrikt	107	2	109
207 Vest politidistrikt	9	0	9
208 Møre og Romsdal politidistrikt	3	2	5
209 Trøndelag politidistrikt	133	8	141
210 Nordland politidistrikt	48	3	51
211 Troms politidistrikt	32	2	34
212 Finnmark politidistrikt	2	1	3
Totalt 2019	540	278	818

2.2 Mindreårige fremstilt for vaksjef—IKKE satt på celle

Mindreårige (under 18 år) skal ikke settes på celle eller annet låst rom med mindre det er tvingende nødvendig. De aller fleste mindreårige som tas med til arresten og fremstilles for vaksjef blir derfor **ikke** satt på celle, men plasseres sammen med en voksen på et kontor, avhørsrom, i en resepsjon eller lignende. Dette gjelder forhold der mindreårige tas med til politilokale som et ledd i bl.a. opprettholdelse av offentlig ro og orden, for identifisering eller for å lette etterforskningen. Mindreårige som bringes inn kan også ha utført straffbare handlinger. Tabell 4 (nedenfor) viser en oversikt over disse forholdene i 2019, fordelt på alder og politidistrikt.

I rundt 75% av arrestforholdene er den arresterte 16 år eller eldre (totalt 402 av 540 forhold), og de fleste forhold finner sted i Trøndelag, Sør-Vest, Oslo eller Øst politidistrikt (totalt 373 av 540 forhold). Dette er politidistrikter med mange innbyggere og store bysentra. Oslo politidistrikt melder at langt de fleste av de mindreårige som er pågrepet, er pågrepet grunnet alvorlige lovbrudd (se kapittel 2.3 for mer informasjon).

Tabell 4: Mindreårige fremstilt for vaksjef - IKKE satt på celle, fordelt på alder og politidistrikt

	14 år eller yngre	15 år	16 år	17 år	Totalt
201 Oslo politidistrikt	12	10	22	28	72
202 Øst politidistrikt	4	10	25	22	61
203 Innlandet politidistrikt	0	0	2	5	7
204 Sør-Øst politidistrikt	2	6	20	14	42
205 Agder politidistrikt	0	1	10	13	24
206 Sør-Vest politidistrikt	16	20	43	28	107
207 Vest politidistrikt	0	0	5	4	9
208 Møre og Romsdal politidistrikt	0	0	0	3	3
209 Trøndelag politidistrikt	11	18	60	44	133
210 Nordland politidistrikt	6	6	13	23	48
211 Troms politidistrikt	8	7	6	11	32
212 Finnmark politidistrikt	1	0	0	1	2
Totalt 2019	60	78	206	196	540

Tabell 5 (nedenfor) gir en oversikt over hjemmelsgrunnlaget politiet har brukt for å innbringe mindreårige som er fremstilt for vaksjef, men som **ikke** har sittet på celle. Som tabellen viser fordeler forholdene seg i all hovedsak på to kategorier. 56% av tilfellene (302 av 540) er forhold som kommer inn under politiloven §8, dvs. at personen er innbrakt for opprettholdelse av offentlig ro og orden, for identitetskontroll eller for å lette etterforskningen av en sak. 29% av tilfellene er forhold som kommer inn under kategorien "Varetekt politi", dvs. det foreligger mistanke om at personen har utført en straffbar handling.

Politiiloven § 9 omfatter innbringelse av berusede personer som forstyrrer den offentlige ro og orden, eller som ikke er i stand til å ta vare på seg selv grunnet beruselse. Mindreårige ble innbrakt til arrest (men ikke satt på celle) 26 ganger i 2019 for slike forhold. Politiloven § 12 regulerer politiets plikt til å hjelpe syke personer som ikke er i stand til å ta vare på seg selv.

2.3 Mindreårige fremstilt for vaksjef – satt på celle

Som nevnt i kapittel 2.2 skal ikke mindreårige (under 18 år) settes på celle eller annet låst rom med mindre det er tvingende nødvendig. Der det er mulig plasseres derfor barn sammen med en voksen på kontor, resepsjon etc. i stedet for på celle (se kapittel 2.2). Arrest brukes kun der ingen andre muligheter synes praktisk anvendelige. Alternative tiltak skal vurderes og eventuelt forsøkes, og vurderingen og konklusjonen skal føres i arrestjournalen. Dersom den mindreårige plasseres på celle i arrestlokalet, skal oppholdet der være for et kortest mulig tidsrom. Generelle tiltak fra politidistriktene for å ivareta mindreårige spesielt er :

- ◆ Åpen celledør med voksen person kontinuerlig til stede
- ◆ Hyppigere inspeksjon og tilbud om mat og lufting
- ◆ Tilbud om samtale

Tabell 5: Hjemmelsgrunnlag—Mindreårige fremstilt for vaksjef, IKKE satt på celle

Kategori/hjemmelsgrunnlag	Antall forhold
Varetekt politi	156
Varetekt retten	2
Politiiloven §8	302
Politiiloven §9	26
Politiiloven §12	5
Utlendingsloven	1
Fra annen anstalt	20
Husvill/Annet	28
Totalt 2019	540

- ◆ Tilbud om tett kontakt med foresatte
- ◆ Plassere barn i celler med TV, vask og toalett, som anses mindre belastende enn andre celler
- ◆ Legge til rette for besøk

Tabell 6 (nedenfor) viser antall forhold der mindreårige satt i arrest i 2019 (på celle), fordelt på alder på arrestant og politidistrikt.

Nesten 9 av 10 arrestasjoner av mindreårige foretas av Oslo politidistrikt (248 av 278). Videre viser tabellen at overvekten av arrestanter er 17 år. Ingen som er 14 år eller yngre har vært låst inn på celle i 2019.

Tabell 6: Mindreårige fremstilt for vaksjef - satt på celle, fordelt på alder og politidistrikt

	14 år eller yngre	15 år	16 år	17 år	Totalt
201 Oslo politidistrikt	0	28	75	145	248
202 Øst politidistrikt	0	0	0	2	2
203 Innlandet politidistrikt	0	0	0	1	1
204 Sør-Øst politidistrikt	0	0	2	3	5
205 Agder politidistrikt	0	0	0	4	4
206 Sør-Vest politidistrikt	0	0	0	2	2
207 Vest politidistrikt	0	0	0	0	0
208 Møre og Romsdal politidistrikt	0	0	0	2	2
209 Trøndelag politidistrikt	0	3	2	3	8
210 Nordland politidistrikt	0	0	1	2	3
211 Troms politidistrikt	0	0	1	1	2
212 Finnmark politidistrikt	0	0	0	1	1
Totalt 2019	0	31	81	166	278

Tabell 7 (nedenfor) gir en oversikt over hjemmelsgrunnlaget for pågripelsen. 75% av tilfellene er relatert til kategorien "Varetekt politi". Som nevnt tidligere innebærer dette at det foreligger mistanke om straffbar handling, og arrestasjonen vil være fra tidspunktet vedkommende pågripes og i tiden han holdes i forvaring av politiet frem til løslatelse eller

fremstilles for retten med tanke på eventuell fengsling. Kategorien "Varetekt retten" henviser til fremstillinger for retten.

Tabell 7: Hjemmelsgrunnlag—Mindreårige fremstilt for vaksjef - satt på celle

Kategori/hjemmelsgrunnlag	Antall forhold
Varetekt politi	208
Varetekt retten	15
Politi-loven §8	28
Politi-loven §9	21
Politi-loven §12	0
Utlendingsloven	0
Fra annen anstalt	0
Husvill/Annet	6
Totalt 2019	278

Tabell 8 viser en fordeling av mindreårige i arrest på alder og antall timer i arrest. Ingen yngre enn 15 år har sittet i arrest i 2019, og 70 av 278 arrestanter (25% av totalen) satt maksimalt 5 timer i arrest. Som tidligere vist er langt de fleste arrestasjoner foretatt i Oslo politidistrikt. Om tall fra Oslo politidistrikt ikke inkluderes i beregningen har 53% av arrestantene sittet maksimalt 5 timer i arrest.

De påfølgende avsnittene gir mer detaljert informasjon om arrestasjonene og tiltak gjennomført for å gjøre tiden i arrest mindre belastende.

Tabell 8: Tid i arrest—Mindreårige fremstilt for vaktsjef - satt på celle

	14 år eller yngre	15 år	16 år	17 år	Totalt
Antall innsettelses	0	31	81	166	278
Innsettelses fordelt på tid i arrest					
Under 1 time	0	1	0	0	1
1-5 timer	0	12	22	35	69
6-10 timer	0	4	12	34	50
Over 10 timer	0	14	47	97	158

Oslo politidistrikt

I mange av tilfellene hvor mindreårige var i kontakt med arresten i Oslo politidistrikt, var det fordi de ble pågrepet for alvorlig kriminalitet. I tabell 9 (nedenfor) vises antallet som ble tatt med våpen, for trusler, for drapsforsøk, for voldshandlinger, for narkotika, for ran og for seksuallovbrudd⁶.

Totalt 229 av arrestforholdene i 2019 var grunnlagt i Straffelovens § 171 (bevisforspillelse, gjentakelsesfare og unndragelsesfare). Dette tilsvarer 71,56 % av de totale forhold i 2019.

I de totalt 248 tilfellene hvor mindreårige ble satt på celle i 2019, satt personene i gjennomsnitt 11,07 timer i arresten. Personen som satt lengst på celle var en kvinne (17 år) som satt 38,47 timer. Fengslingen var med grunnlag i Strpl § 171 gjentakelsesfare. Totalt hadde 18 av arrestforholdene varighet på over 24 timer. Alle disse var pågripelser hvor fengslingen hadde grunnlag i Strpl § 171 (tre på gjentakelsesfare, resten bevisforspillelse).

Gjennomsnittlig antall timer i arrest varierer med alvorlighetsgraden til det kriminelle forholdet personen er pågrepet/innbragt for. Antallet er høyest for drapsforsøk og seksuallovbrudd (hvor de fleste av sakene registrert er voldtektssaker/voldtekt til samleie). Gjennomsnittlig antall timer i arrest stiger også med alderen til personen.

De 320 registrerte arrestforholdene tilhører totalt 234 personer. Av disse 234 er 10 jenter (4,27 %) og 224 gutter (95,73 %). 3 personer var 13 år (1,26 %), 6 personer var 14 år (2,56 %), 26 personer var 15 år (11,11 %), 81 personer var 16 år (34,61 %), og 118 personer var 17 år (50,42 %).

Av de mindreårige som ble satt på celle var ni jenter (5,03 %) og 170 gutter (94,97 %). 20 personer var 15 år (11,17 %), 62 personer var 16 år (34,64 %), og 97 personer var 17 år (54,19 %). 188 av de mindreårige har bare ett arrestforhold registrert på seg i 2019 (80,34 %), mens 46 individer (19,66 %) har to eller flere.

Tabell 9: Grunnlag for arrest 2019 – Mindreårige i Oslo politidistrikt

	Våpen	Trusler	Drap, forsøk	Vold	Narkotika	Ran	Seksuallovbrudd	Annet
På celle	36	33	6	65	41	34	14	62
Ikke på celle	10	2	1	3	21	3	0	35
Totalt	46	35	7	68	62	37	14	97

6. I en del av tilfellene ble en person pågrepet på grunnlag av flere av kategoriene under, så antallet i sum er ikke likt det som ble presentert tidligere.

Øst politidistrikt

Øst politidistrikt har hatt to mindreårige i arrest i 2019, begge 17 år. En av dem var innbrakt på hjemmelsgrunnlag "Politoloven §9" (innbringelse av berusede personer som forstyrrer den offentlige ro og orden, eller som ikke er i stand til å ta vare på seg selv grunnet beruselse).

Barnevernsinstitusjonen hvor arrestanten bodde ble oppringt, men arrestanten var så beruset at barnevernsinstitusjonen ikke ville hente ham før han ble edru. For den andre 17 åringen ("Varetekt politi") forsøkte man først å ha åpen celledør, men den innsatte var så aggressiv og utagerende at man måtte lukke (og låse) døren.

Innlandet politidistrikt

Innlandet politidistrikt har hatt en 17 åring i arrest i 2019, på hjemmelsgrunnlaget "Varetekt politi". Barnevernsvakten ble kontaktet, og man hadde videre dialog med denne.

Sør-Øst politidistrikt

Sør-Øst politidistrikt har hatt fem mindreårige i arrest i 2019:

1. 17 år, "Varetekt politi". Satt med åpen dør, og en representant fra Barnevernet var tilstede i arresten.
2. 17 år, "Varetekt politi", ingen ytterligere informasjon tilgjengelig
3. 17 år, "Politoloven §9". Arrestanten var svært utagerende, mye skriking og spyting. Arrestforvarerne måtte bære arrestanten inn på cellen.
4. 16 år, "Varetekt politi". Arrestanten ønsket selv lukket dør fordi det kom for mye lys inn på cellen gjennom døren.
5. 16 år, "Varetekt politi". Arrestanten var veldig utagerende, og måtte derfor sitte på celle. To tjenestepersoner måtte sitte vakt.

Agder politidistrikt

Agder politidistrikt har hatt fire mindreårige i arrest i 2019:

1. 17 år, "Varetekt politi". Arrestanten satt først med lukket dør mens hans mor satt utenfor døren. Mor gikk etter hvert inn på cellen og sov sammen med arrestanten med åpen dør.
2. 17 år, "Varetekt politi". Ingen ytterligere informasjon tilgjengelig.
3. 17 år, "Varetekt politi". Arrestanten kom inn med spyttmaske på, og var meget utagerende. Tjenestepersonene ringte foreldrene som kom til arresten. Arrestanten sparket etter foreldrene når de kom, og de ville ikke ta ham med hjem. Arrestanten ble satt på celle med åpen dør, og mor satt utenfor sammen med vakt. Etter å ha sovet litt på cellen ble han med mor hjem.
4. 17 år, "Varetekt politi". Arrestanten ble fremstilt for lege som opplyste at helsevesenet ikke hadde andre alternativer enn politiarrest.

Sør-Vest politidistrikt

Sør-Vest politidistrikt hadde to mindreårige arrestanter i 2019:

1. 17 år, "Politoloven §8". Arrestforvarerne forsøkte å sette arrestanten i celle med åpen dør, men han var for utagerende og man ble nødt til å lukke døren.
2. 17 år, "Varetekt politi". Arrestanten var utagerende. Satt på celle med åpen dør og med vakthold utenfor.

Møre og Romsdal politidistrikt

Møre og Romsdal politidistrikt hadde to mindreårige arrestanter i 2019:

1. 17 år, "Varetekt politi". Ingen ytterligere opplysninger.

2. 17 år, "Varetekt politi". Arrestanten satt på celle med åpen dør mens han ventet på at mor skulle komme og hente ham.

Trøndelag politidistrikt

Trøndelag politidistrikt hadde åtte mindreårige arrestanter i 2019:

1. 15 år, "Politi-loven §8". Arrestanten satt på celle med åpen dør.
2. 15 år, "Politi-loven §8". Arrestanten var meget utagerende og spyttet på tjenestepersonene. Hun satt på celle med åpen dør til hun ble hentet av sin mor.
3. 15 år, "Politi-loven §8". Arrestanten satt på celle med åpen luke og vakthold ved døren.
4. 16 år, "Politi-loven §9". Arrestanten var meget beruset. Satt på celle med åpen dør og vakthold til barnevernsvakten kunne ta imot ham.
5. 16 år, "Politi-loven §8". Arrestanten satt med åpen luke og vakthold ved døren. Ble hentet av barnevernet.
6. 17 år, "Varetekt politi". Satt på celle med åpen dør.
7. 17 år, "Politi-loven §9". Arrestanten var sterkt utagerende og ødelegger bl.a. madrassen på cellen. Arrestforvarerne tar kontakt med hans far, men far vil ikke ta ham med hjem, da han ikke greier å håndtere ham.
8. 17 år, "Politi-loven §9". Arrestanten beskrives som "krakilsk", måtte settes på celle. Ble hentet av sin far.

Nordland politidistrikt

Nordland politidistrikt melder at det har vært nødvendig å sette en person på celle tre ganger i løpet av 2019. Dette for å beskytte han mot seg selv, og for å unngå at han påfører seg flere

grove straffbare forhold. Gutten bor på institusjon, og innsettelsene er etter avtale mellom politijurist, verge og institusjon.

Troms politidistrikt

Troms politidistrikt hadde to mindreårige arrestanter i 2019:

1. 16 år, "Politi-loven §9". Barnevernet ble oppringt, men hadde ikke kapasitet til å komme. Ønsket heller ikke å komme før arrestanten var blitt "edru".
2. 17 år, "Politi-loven §9". Arrestanten var meget beruset og aggressiv. Arrestforvarerne forsøkte å få tak i hans mor, men hun svarte ikke på telefonen.

Finnmark politidistrikt

Finnmark politidistrikt hadde en 17-åring i arrest i 2019, på hjemmelsgrunnlaget "Politi-loven §9". Han var overstadig beruset og suicidal. Satt på celle med gitter slik at vakten utenfor kunne se ham. Legevakten og arrestantens mor ble kontaktet.

2.4 Mindreårige ikke fremstilt for vaksjef

Noen mindreårige som politiet tar hånd om fremstilles ikke for arrest. Dette kan dreie seg om personer som blir tatt hånd om som et ledd i bl.a. opprettholdelse av offentlig ro og orden, for identifisering eller for å lette etterforskningen av en sak. Politiet kan holde vedkommende tilbake i inntil fire timer. Det kan være i forbindelse med eksempelvis demonstrasjoner, sammenstillinger, uro, og bråk. Politiet løser dette på forskjellige måter etter å ha avklart situasjonene, som kan eksempelvis være å kjøre de hjem, overlate dem til barnevernsvakten, eller varsle foreldrene og få dem til å hente de mindreårige. Fra juni 2019 er

det for alle politidistrikt unntatt Oslo mulig å ta ut statistikk for innbringelser etter politiloven §§ 8, 9 og 12 også hvor den mindreårige ikke fremstilles for arresten, men kjøres til annet lokale hos politiet . Tabell 10 viser antall mindreårige ikke fremstilt for vaksjef i 2019 fordelt på alder og politidistrikt.

Politidistriktene Øst, Sør-Øst og Sør-Vest har i særlig grad tatt i bruk muligheten til å registrere innbrakte i kategorien "ikke fremstilt for vaksjef". Sør-Vest politidistrikt melder om en aktiv forebyggende enhet som har avdekket og tatt med inn ungdommer som er ruset. Ungdommene ble

Tabell 10 : Mindreårige IKKE fremstilt for vaksjef, fordelt på alder og politidistrikt

	14 år eller yngre	15 år	16 år	17 år	Totalt
201 Oslo politidistrikt²	-	-	-	-	-
202 Øst politidistrikt	14	12	13	25	64
203 Innlandet politidistrikt	0	1	0	0	1
204 Sør-Øst politidistrikt	8	13	17	9	47
205 Agder politidistrikt	0	1	0	1	2
206 Sør-Vest politidistrikt	1	4	10	4	19
207 Vest politidistrikt	0	0	0	0	0
208 Møre og Romsdal politidistrikt	0	0	0	0	0
209 Trøndelag politidistrikt	0	0	0	0	0
210 Nordland politidistrikt	0	0	0	0	0
211 Troms politidistrikt	0	0	0	1	1
212 Finnmark politidistrikt	0	0	0	0	0
Totalt 2019	23	31	40	40	134

innbrakt til politistasjonen grunnet påtaleunntatelse med vilkår for å bli testet, og uten at de ble fremstilt for vaktsef. En del barn ble tatt med inn på politistasjonen for å bli overlevert til barnevernsvakten på politihuset i Stavanger, og/eller ble hentet av foresatte.

Øst politidistrikt melder at de har gjennomført et opplegg for å bevisstgjøre mannskapene på føring i arrestjournal av barn som ikke ble fremstilt for vaktsef, og dette var en klart medvirkende årsak til arrest-tallene. Hvordan man skal registrere og en detaljert forklaring på hva en skal gjøre, har gjort mannskap bevisst på at barn skal registreres i arrestloggen selv om de ikke er innom arresten fysisk. Operasjonssentralen, kriminalvaktene og patruljemannskaper har blitt klar over at alle under 18 år som blir innbrakt må føres i arrestjournalen.

I GDE Sør, Sarpsborg og Fredrikstad er det opprettet egne UNG grupper som jobber spesifikt opp mot ungdom. Dette har hatt stor effekt. I tillegg ble det høsten 2019 opprettet et gjengprosjekt i Lillestrøm. Her var det målrettet innsats opp mot noen få personer. Flere av disse var mindreårige og deres venner ble ofte også stanset og kontrollert, i tillegg til at de ble ført i arrestloggen. Gjengprosjektene hadde også godt samarbeid med forebyggende enhet og andre som jobber tett med oppfølging av barn. Mange institusjoner og flere større bysentra påvirket også arrest-tallene. Alle tiltakene i politidistriktet medførte en økning av registrerte i arrestjournalen og faktisk kontroll av barn og unge i distriktet.

3. LØSLATELSER GRUNNET MANGLENDE VARETEKTS- PLASS I FENGSEL

Oslo politidistrikt har hatt 18 tilfeller i 2019 der innsatte ble løslatt fra politiarresten fordi det ikke var varetektsplass tilgjengelig. Det er ikke meldt om slike løslatelser fra de andre politidistriktene. Derimot melder flere politidistrikter at manglende varetektsplass noen ganger fører til at arrestanter blir sittende i arrest utover 48-timers fristen, se for øvrig kapittel 1 Arrestforhold og oversittere.

Foto: Oslo politidistrikt

4. ARRESTANTER OVERFØRT TIL KRIMINALOMSORGEN

Politiet kan benytte ledig kapasitet i kriminalomsorgen til å overføre arrestanter fra politiarrest til fengsel i tidsrommet det utføres politietterforskning for å avklare om arrestanten skal løslates eller fremstilles for retten med begjæringen om varetekt i fengsel. Overføringen besluttes av påtalemyndigheten i politiet.

Tabell 11 viser antall overføringer til kriminalomsorgen med kjennelse fra retten og beslutning fra påtalemyndigheten.

Tabell 11 : Arrestanter overført til kriminalomsorgen i 2019⁷

Tid fra pågrepelse til innsettelse	Alle	Kun med kjennelse	Kun PIN ⁸
Innen 48 timer	2522	1068	1454
Etter 48 timer	501	415	86
Totalt	3023	1483	1540

7. Kriminalomsorgen registrerer en arrestant som overført først når vedkommende er kommet til fengselet, mens politiet registrerer arrestanten ut av arresten og dermed som overført når vedkommende forlater arresten. Det betyr at flere av dem som ut fra politiets registreringer ikke er oversittere vil være registrert av kriminalomsorgen som overført etter 48 timer.
8. PIN er Politiets innsettelsesordre (i politiet ofte kalt "rødlapp"), dvs. påtalebeslutning om overføring til varetekt i fengsel før kjennelse foreligger.